

Sygn. akt I CSK 1273/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie z powództwa B. D.
przeciwko E. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w E.
o zapłatę i nakazanie złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 14 kwietnia 2021 r., sygn. akt I ACa 629/20,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej oddalenia apelacji B. D.,**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie,**
- 3. zasądza od E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w E. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwana E. sp. z o.o. w E. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, oddalającego apelację skarżącej oraz powoda B. D. w sprawie o zapłatę oraz o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli. Wyrok Sądu drugiej instancji został zaskarżony w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego

dotyczącego tego, czy na gruncie art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2028, dalej: u.z.z.) dopuszczalne jest wydanie wyroku nakazującego przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu złożenie oświadczenia o odpłatnym przejęciu urządzeń przesyłowych.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Konieczne jest także przedstawienie argumentów prowadzących do rozbieżnych ocen danego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01). Podniesiony problem musi również charakteryzować się nowością; zagadnienie, które było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, co do zasady traci ten walor (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II PK 294/11). Istotność problemu prawnego wyraża się natomiast w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może zostać realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć zatem taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której zostało zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Przedstawione przez skarżącą pytanie nie spełnia opisanych wyżej wymagań. Nie zostało ono osadzone w realiach sprawy, gdyż podstawą stanowiska Sądu drugiej instancji w kwestii zobowiązania pozwanej do złożenia oświadczenia woli nie był wyłącznie art. 31 ust. 1 u.z.z., wskazany w zagadnieniu prawnym, lecz także art. 49 § 2 k.c. Wniosek taki wynika jednoznacznie z uzasadnienia zaskarżonego wyroku (m.in. s. 19). Skarżąca nie wskazała tego unormowania ani w sformułowanym pytaniu prawnym, ani wśród podstaw skargi, a zatem jakiegokolwiek rozważania dotyczące tego, czy z art. 31 ust. 1 u.z.z. samoistnie wynika określone roszczenie, byłoby oderwane od realiów sprawy, w której orzeczenie wydano z uwzględnieniem zastosowania art. 49 § 2 k.c. Z wyводу pozwanej wynika wprawdzie, że traktuje ona art. 31 ust. 1 u.z.z. jako regulację szczególną względem unormowań kodeksowych, jednakże stanowisko to nie zostało należycie ujęte w ramach podstaw skargi. Rozważania w tej kwestii nie mogłyby zatem przełożyć się na wynik sprawy.

Na marginesie wypada zauważyć, że skarżąca nie odzwierciedliła w wywodach skargi stanowiska rzeczywiście zajętego w uchwale Sądu Najwyższego z 13 lipca 2011 r., III CZP 26/11, i nie trafnie przypisała Sądowi Najwyższemu tezę o tym, jakoby *de lege lata* to art. 31 ust. 1 u.z.z. (a nie art. 49 § 2 k.c.) powinien mieć „zastosowanie jako podstawa normatywna żądania zawarcia przez przedsiębiorcę umowy o nabycie własności urządzeń, o których ten przepis stanowi”. Tymczasem w uzasadnieniu wspomnianej uchwały, w kolejnym jego zdaniu, stwierdzono, że „[p]ogląd ten jednak nie zasługuje na akceptację”.

Niezależnie od tego, że – z uwagi na zgłoszone w sprawie podstawy kasacyjne – opisany problem nie występuje w sprawie, o braku podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania świadczy również to, że poruszona przez pozwaną kwestia była już przedmiotem jednoznacznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, w tym przywołanej wyżej uchwały. Nadto z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika, by problem ten rzeczywiście był istotny, tj. by jego rozwiązanie sprawiało dostatecznie poważne trudności.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Powołała się przy tym na art. 31 u.z.z., nie określając jednak, do którego z trzech przepisów zwartych w tej jednostce redakcyjnej odnoszą się jej wywody. Skarżąca zakwestionowała pogląd o tym, by z omawianego unormowania (jak należy mniemać – z art. 31 ust. 1 u.z.z.) wynikało roszczenie, oraz wskazała, jako kluczowy, problem zakresu obowiązku przejęcia infrastruktury przez przedsiębiorcę. Wyraziła przy tym zapatrywanie, zgodnie z którym Sąd drugiej instancji nakazał jej przejąć nie sieć, a przyłącze, co nie jest dopuszczalne. Pozwana zakwestionowała również fakt objęcia spornych urządzeń przesyłowych w posiadanie, podała w wątpliwość stosowanie art. 31 u.z.z. do urządzeń wybudowanych po wejściu tego przepisu w życie, a także zakwestionowała obowiązek dokonywania czynności, o których mowa w przywołanym ostatnio unormowaniu, wyłącznie w sposób odpłatny.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo też prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17). Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana poprzez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15).

Skarżąca nie przedstawiła racji świadczących o wystąpieniu potrzeby wykładni, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Pomijając w tym miejscu szersze uwagi o niewskazaniu konkretnego przepisu, który miałby tej wykładni wymagać, należy zauważyć, że wywody skarżącej, zamiast koncentrować się na argumentacji jurydycznej nakierowanej na powiązanie potrzeby wykładni ze skonkretyzowaną przyczyną kasacyjną, sprowadzają się do częściowo niespójnej i

niedostatecznie jasno ujętej krytyki orzeczenia Sądu drugiej instancji. Zdaniem skarżącej określone kwestie stanowią „kluczowe problemy”, jednakże w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie podjęto nawet próby wyjaśnienia, z jakimi przepisami wiążą się te kwestie i na czym polegają trudności w interpretacji tych unormowań.

Nadto skarżąca, w sposób, który nie może mieć miejsca na etapie badania przyczyn kasacyjnych, presuponuje trafność zarzutów skargi; w szczególności rozważania dotyczące tego, czy art. 31 ust. 1 u.z.z. obejmuje roszczenie o nabycie przyłączy, mogłyby mieć znaczenie w sprawie tylko w razie uprzedniego przyjęcia, że Sąd drugiej instancji błędnie określił sporne urządzenia mianem sieci, choć stanowią one przyłącza. Tymczasem związek między potrzebą wykładni przepisów prawa, jako przyczyną kasacyjną, a wynikiem postępowania kasacyjnego nie może mieć warunkowego charakteru, uzależnionego od trafności poszczególnych zarzutów kasacyjnych, ponieważ wymagałoby to dokonania wyprzedzającego badania zasadności podstaw kasacyjnych na etapie orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., V CSK 153/20 i przywołane tam orzecznictwo). O niewystąpieniu przyczyny kasacyjnej świadczy również to, że w zarzutach skargi kasacyjnej nie zakwestionowano sposobu zastosowania w sprawie art. 49 § 2 k.c. Zakres podstaw skargi sprawia zatem, że kwestia stosowania ostatnio wspomnianego przepisu wymykałaby się kontroli kasacyjnej nawet w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Na marginesie należy dodać, że skarżąca nawiązała do art. 49 § 2 k.c. w ramach argumentacji dotyczącej potrzeby wykładni art. 31 u.z.z, jakkolwiek w sposób dalece odbiegający od wyводу, który pozwalałby na przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jako trzecią przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana wskazała oczywistą zasadność skargi. Zdaniem skarżącej roszczenie powoda o zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia woli uległo bowiem przedawnieniu.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*

sprzeczności przyjętej przez Sąd drugiej instancji wykładni lub zastosowania prawa z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie Sądu Najwyższego z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Oczywista wadliwość kwestionowanego orzeczenia musi występować w ramach podstaw skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2001 r., III CKN 557/01). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Wbrew stanowisku pozwanej skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona. Podstawowe znaczenie ma w tym punkcie okoliczność, że w skardze nie postawiono zarzutu naruszenia przepisu, który odnosiłby się do przedawnienia roszczeń powoda. Nie sposób zatem przyjąć, by w świetle sformułowanych podstaw skarga kasacyjna mogła okazać się oczywiście uzasadniona właśnie z uwagi na pominięcie przez Sąd Apelacyjny kwestii przedawnienia roszczeń. Samo stwierdzenie przez pozwaną, że doszło do przedawnienia, bez jednoczesnego postawienia odpowiedniego zarzutu, nie mogłoby bowiem wpłynąć na kierunek rozpoznania skargi kasacyjnej nawet w razie przyjęcia jej do rozpoznania i ewentualnej trafności stanowiska skarżącej co do przedawnienia roszczeń powódki.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. Skarga kasacyjna podlega odrzuceniu w zakresie, w jakim dotyczyła oddalenia apelacji powoda; pozwana nie miała bowiem interesu prawnego w zaskarżeniu tego orzeczenia, a interes ten stanowi przesłankę dopuszczalności środka zaskarżenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego – zasada prawna – z 15 maja 2014 r. III CZP 88/13). O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik

sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265).

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

[as]